

संपादक : दिपक मोरेश्वर नाईक

पोलीस बातमी पत्र

POLICE BATMI PATRA

3 → उर्जा संक्रमणासाठी हवे योग्य धोरण | हिंजवडीत कंपनीतील गॅसभट्टीच्या स्फोटाने → 4

www.policebatmipatra.in | policebatmi | police batmi patra | policebatmipatra | policebatmipatra@gmail.com

पालघर । प्रतिनिधी,
महाराष्ट्रातील पालघर जिल्ह्यात चित्रपटांसाठी ऑडिशन देण्याच्या वहाण्याने महिलांचे नम व्हिडिओ शूट केल्याप्रकरणी एका महिलेसह तीन जणांना पोलिसांनी अटक केली आहे. पीडित तरुणी १८ वर्षांची असून अभिनेत्री बनण्यासाठी मुंबईत आली आहे. सध्या ती वसईत राहते. सिनेमात काम मिळविण्यासाठी ती विविध निर्माती कंपन्यांकडे (प्रॉडक्शन हाऊस) भेटी देत होती. दरम्यान १ नोव्हेंबर रोजी तिला एका कंपनीतून दूरध्वनी आला होता. आम्ही नवीन वेबसिरिज तयार करत असून त्यासाठी मुलाखत (ऑडीशन) देण्यासाठी या तरुणीला बोलावले. २ नोव्हेंबर रोजी पीडित तरुणी अनार्य

अभिनेत्री बनण्याचं आमिष दाखवून शूट केले नग्न व्हिडीओ; पालघरमधील धक्कादायक प्रकार कसा झाला उघड ?

येथे गेली. तिथे तिला एक दिग्दर्शनक, एक कॅमेरामन, एक अभिनेता आणि एक महिला मेकअप आर्टिस्ट असे ४ जण भेटले. चौघांनी तिला एका एका लॉज मध्ये ऑडीशनसाठी नेले. तिथे तिला काही दृश्ये चित्रित करायची आहेत असे सांगून तिला फसवून अश्लील कृत्य करण्यास भाग पाडले. ही दृश्ये केवळ ऑडीशनचा भाग असून तिचा कुठे वापर केला जात नाही. सिनेसृष्टीत असं कराव लागते असे तिला सांगितले.

गुन्हेगारांना कशी झाली अटक ?
मात्र यानंतर तिला या कंपनीमधील कुणाचाच कॉल आला नव्हता. दरम्यान, तिची दृश्ये विविध अश्लील संकेतस्थळावर प्रसारीत केल्या जाणाऱ्या वेबसिरिज मध्ये टाकण्यात आल्याची माहिती तिला परिचितोंकडून मिळाली. आपली फसवणूक झाल्याचे लक्षात आल्यावर तिने अनार्य सागरी पोलीस

टाण्यात तक्रार दाखल केली. या तक्रारीवरून पोलिसांनी फसवणूक तसेच माहिती तंत्रज्ञान अधिनियमाच्या कलमांअंतर्गत गुन्हा दाखल केला आहे. हे प्रकरण पुढील तपासासाठी गुन्हे शाखा ३ कडे वचू करण्यात आले आहे. याप्रकरणी तांत्रिक तपास करून अनुजकुमार जैस्वाल (३०), सर्जू कुमार विश्वकर्मा (२५) तसे ३३ वर्षीय महिला आरोपी यांना अटक करण्यात आली.

पोलिसांनी काय सांगितलं ?
याबाबत माहिती देताना गुन्हे शाखा ३ चे वरीष्ठ पोलीस निरीक्षक प्रमोद बडस यांनी सांगितले की, आरोपी हे व्यावसायिक पोर्नोग्राफी करणारे आहे. ते बेकायदेशीररित्या अश्लील व्हिडिओ बनवून प्रसारीत करत होते. त्यांनी पीडीत मुलीला बोलवून वेबसिरिजसाठी ऑडीशन देण्यासाठी पुरुष जोडीदाराला सोबत घेऊन बोलावले होते. पहिल्यांदा त्यांनी साधारण ऑडीशन केले आणि

दुसऱ्यावेळी पुन्हा बोलावले. यावेळी पीडीत तरुणी आणि तिच्या मित्राला प्रणय दृश्याचे ऑडीशन करावचे आहे असे सांगून संभोग करण्यास भाग पाडले. हे केवळ ऑडीशनचा भाग आहे असे सांगण्यात आले होते. मात्र त्यांनी ते कोठा नावाच्या एंवर तसेच इतर अश्लील संकेतस्थळावर प्रसिध्द केले होते. या अश्लील संकेतस्थळावरून दोनशे ते तीनशे रुपये आकारून या चित्रफिती बघता येत होत्या. त्यातून आरोपींना ४० हजार रुपये मिळवले होते, अशी माहिती पोलिसांनी दिली. पोलिसांनी कोठा एंवर बंद केले असून इतर अश्लील संकेतस्थळांना संपर्क करून त्या चित्रफिती काढण्यास सांगितले आहे. मात्र या अश्लील चित्रफिती परदेशातून चालवल्या जात असल्याने त्यांच्यावर कारवाईसाठी अडचणी येत आहेत. आरोपींनी अनेक मुलींचे अशाप्रकारे चित्रकरण केले असून त्या प्रसारीत केल्या आहेत.

नैना प्रकल्प शेतकऱ्यांच्या हिताचा; नैनाचे मुख्य नियोजनकार रवींद्रकुमार मानकर यांची माहिती

पनवेल । प्रतिनिधी,
नैनाबाधित शेतकऱ्यांची मुख्य मागणी रज्यात सर्वत्र ग्रामीण भागात यूडीसीपीआर लागू केल्याप्रमाणे पनवेलमधील नैनाबाधित क्षेत्रात नगर रचना एकत्रीकृत विकास नियंत्रण व प्रोत्साहन नियमावली (यूडीसीपीआर) लागू करावा ही होती. या मागणीवर पहिल्यांदा जाहीरपणे स्पष्टीकरण देताना यूडीसीपीआरपेक्षा शेतकऱ्यांच्या हिताच्या तरतुदी नैना प्राधिकरणात केल्याची माहिती भाजपने रविवारी पनवेल शहरातील फडके नाटयगृहात आयोजित केलेल्या निदर्शनांमध्ये नैनाचे मुख्य

नियोजनकार रवींद्रकुमार मानकर यांनी दिले. ह्यमी स्वतः शेतकऱ्यांचा मुलगा असून शेतकऱ्यांमार्फत विकसित नैना क्षेत्रातील रहिवाशांना पिण्याचे पाणी सध्या सिडकोच्या पाणीपुरवठा योजनेतून देण्याची सिडकोची तयारी असल्याचे स्पष्टीकरण मुख्य नियोजनकार मानकर यांनी दिले.

पाण्यासोबत विजेच्या भविष्यातील तरतुदीसाठी भूखंड आरक्षित करून हे भूखंड महाराष्ट्र राज्य वीज वितरण व पारेषण या मंडळना देण्याचे नैनाचे नियोजन असल्याचे मानकर म्हणाले. विशेष म्हणजे इतर कायद्यात ज्या शेतकऱ्यांच्या जमिनीतून विजेच्या तारा आणि विजेचे खांब उभारलेत त्यांना मोबदला मिळत नाहीत. नैना प्राधिकरणात ज्या शेतकऱ्यांच्या जमिनीतून विजेच्या तारा गेल्या आहेत. त्या शेतकऱ्यांना सुद्धा विकसित ४० टक्के भूखंड मिळणार असल्याचे मुख्य नियोजनकार मानकर यांनी आश्वासित केले.

१४ हजार कोटींची रस्ते कामे; फेब्रुवारीपासून कामे सुरू करण्याचे सिडकोचे नैनाबाधित शेतकऱ्यांना आश्वासन

पनवेल । प्रतिनिधी,
नवी मुंबई विमानतळात अर्थसूचित प्रभाव क्षेत्र म्हणजे नैना प्राधिकरणातील १ ते १२ नगर परियोजनांमध्ये (टीपीएस) १४ हजार ३२० कोटी रुपयांच्या रस्ते बांधणीच्या कामाची निविदा जाणेवारी महिन्यात पूर्ण झाल्यावर फेब्रुवारी महिन्यात या रस्त्यांची कामे टप्प्याटप्प्याने सुरू होतील, असे आश्वासन सिडको मंडळचे जनसंपर्क विभागाचे अधिकार्यांनी रविवारी शेतकऱ्यांसोबत झालेल्या निदर्शनां मेळव्यात दिले. यावेळी सिडकोच्या अधिकार्यांनी नैना क्षेत्राचा उल्लेख भविष्यात 'हवाई

शहर' असा केला. भाजपने नैना प्राधिकरण हा प्रकल्प पनवेल व उरणच्या शेतकऱ्यांच्या हिताचा असून याच नैनाचे फायदे सांगण्यासाठी रविवारी फडके नाटयगृहात ही बैठक झाली. नैना प्राधिकरणाचे वरिष्ठ अधिकार्यांनी या बैठकीत शेतकऱ्यांच्या प्रश्नांना उत्तरे देऊन संवाद साधला. नैनाचे मुख्य नियोजनकार रवींद्र मानकर,

सिडकोचे जनसंपर्क अधिकारी मोहन निनावे, समाधान खतकाळे व इतर अधिकारी उपस्थित होते. २०१३ सालच्या जानेवारी महिन्यात नैना प्राधिकरणाची घोषणा झाली. मात्र १० वर्षांत नैना क्षेत्रात विकास न झाल्याने शेतकरी संतापले. शेकाप व महाविकास आघाडीतील घटक पक्षांनी राज्य सरकार आणि सिडको विरोधात विविध आंदोलने व उपोषण केली. अद्याप आंदोलकांची कोणतीही बैठक मुख्यमंत्र्यांसोबत झाली नाही. यादरम्यान नैना प्राधिकरणाच्या परियोजनांबाबत शेतकऱ्यांमधील संघ्राम दूर करण्यासाठी आ. प्रशांत टाकूर व महेश बालदी यांनी शेतकऱ्यांसमवेत जाहीर बैठकीचे आयोजन केले. या बैठकीमध्ये नैना प्राधिकरणाबाबत शेतकऱ्यांनी त्यांच्या अनेक समस्या मांडल्या. अंवाई झालेल्या भूखंड रस्त्याकडेला असतानाही इतरांची घरे असल्याचे टिकाणी आडवाजुला दिली जात असल्याचे शेतकऱ्यांनी मत मांडले. रस्ते, पाणी गटार या सोयी कधी बनविणार, जाहीर भूखंडांचे ताबे कधी देणार, सध्या ४० टक्के विकसित भूखंड देण्याचे सिडको मंडळाने मान्य केले आहे. मात्र ५० टक्के विकसित भूखंड मिळवत, अशी मागणी शेतकऱ्यांनी केली.

स्टेडियम उभारणीसाठी डॉबिवली जीमखान्याला २५ कोटींचा निधी; मुख्यमंत्री एकनाथ शिंदे यांची घोषणा

डॉबिवली । प्रतिनिधी,
येथील डॉबिवली जीमखान्याच्या भेदानात स्टेडियम उभारणीसाठी २५ कोटींचा निधी देण्याची घोषणा मुख्यमंत्री एकनाथ शिंदे यांनी केली आहे. या निधीमुळे अनेक वर्षे स्टेडियम उभारणीसाठी प्रयत्नशील असलेल्या जीमखाना व्यवस्थापनाचे आणि त्याच बरोबर खेळडुंचे स्वप्न साकार होणार आहे. डॉबिवलीत सुसज्ज स्टेडियम नसल्याने क्रिकेटसह अनेक प्रकारच्या खेळांच्या स्पर्धांसाठी क्रीडा विषयक संस्थांना ठाणे, मुंबईतील स्टेडियममध्ये जावे लागते. डॉबिवली जीमखान्यात ही सुविधा उपलब्ध होणार

असल्याने विविध खेळ प्रकारातील खेळडुंनी समाधान व्यक्त केले आहे. स्टेडियम उभारणी करताना बॅंजमिंटन, टेबल टेनिस, जॉर्जिंग ट्रॅक अशा विविध सुविधांचा प्राधान्याने विचार केला जाणार आहे, काही वर्षांपासून डॉबिवली जीमखान्यामध्ये स्टेडियम उभारणीला परवानगी द्यावी म्हणून जीमखाना व्यवस्थापनाचे शासनाकडे पत्रव्यवहार केला आहे. मुख्यमंत्री एकनाथ शिंदे यापूर्वी नगरविकास मंत्री असताना त्यांच्या हा प्रकार निदर्शनास आणला होता. त्यामुळे यावेळी डॉबिवली जीमखान्याला भेट देताना यापूर्वीची माहिती लक्षात ठेऊन हा निधी जाहीर केला आहे, असे डॉबिवली जीमखान्याचे सचिव पर्णाद मोकाशी यांनी सांगितले. स्टेडियम उभारणी संदर्भातील सविस्तर आराखडा या भूखंडाची नियंत्रक एमआयडीसी विभागाला सादर केला आहे. त्यामध्ये काही बदल करून नवीन आराखडाही दाखल करण्यात आला आहे. एक रकमी निधी मुख्यमंत्री एकनाथ शिंदे यांनी जाहीर केल्याने स्टेडियम उभारणीचा मार्ग मोकळा झाला आहे.

अर्धवेळ नोकरीचे आमिष दाखवून डॉबिवलीतील तरुणाची फसवणूक

डॉबिवली । प्रतिनिधी,
आपणास अर्धवेळ नोकरी देतो, असे आमिष दाखवून येथील टिळकनगर भागातील एका तरुणाची तीन भामट्यांनी गेल्या दोन महिन्यांच्या कालावधीत ऑनलाईन व्यवहारातून आणि माध्यमातून नऊ लाख ८७ हजार रुपयांची फसवणूक केली आहे. सुमीत ललित वार्णणे (२८) असे फसवणूक झालेल्या तरुणाचे

नाव आहे. तो नोकरी करतो. शायला, प्रियंका, पवनकुमार अशी आरोपींची नावे आहेत. टिळकनगर पोलीस ठाण्यात सुमीत यांनी तक्रार केली आहे. वरिष्ठ पोलीस निरीक्षक उमेश गिरे यांनी गुन्हा दाखल करून आरोपींचा शोध सुरू केला आहे. पोलिसांनी सांगितले, ऑक्टोबरमध्ये आरोपींनी तक्रारदार सुमीत यांच्याशी व्हॉट्सअप, टेलिग्राम माध्यमातून संपर्क साधण्यास सुरुवात केली. सुमीतला अर्धवेळ नोकरीचे आमिष दाखविले. सुमीत सध्या नोकरी करत आहे. नोकरी व्यतिरिक्त अर्धवेळ काम करण्याची संधी मिळते म्हणून भामट्यांच्या बोलण्यावर सुमीतने विश्वास ठेवला. आरोपींनी सुमीतला विविध साधने पाठवून ते टप्पे पूर्ण करण्याचे लक्ष्य दिले. ते टप्पे पूर्ण करत असताना आरोपींनी सुमीतकडून टप्प्याने एकूण नऊ लाख ८७ हजार रुपय वसूल केले. ही रक्कम त्यांनी ऑनलाईन माध्यमातून वसूल केली. टप्पे पूर्ण केल्यानंतर सुमीत आरोपींकडे नोकरीची मागणी करू लागला. त्यानंतर त्यांनी उडवाउडवीची उत्तरे देऊन नंतर संपर्काला प्रतिसाद देणे बंद केले. आपली ऑनलाईन माध्यमातून भामट्यांनी फसवणूक केली म्हणून तक्रारदाराने टिळकनगर पोलीस ठाण्यात तक्रार केली आहे.

लिडार सर्वेक्षण पूर्ण झाल्याचा महापालिकेचा दावा

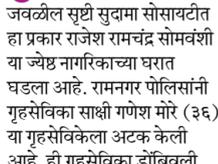

नवी मुंबई । प्रतिनिधी,
शहरातील सर्व मालमत्तांचे लिडार सर्वेक्षण पूर्ण केल्याचा दावा महापालिकेने केला आहे. या सर्वेक्षणामुळे मालमत्ता करक्षेत्रात न आलेल्या मालमत्तांचेही सर्वेक्षण करण्यात आले आहे. याबाबत लिडार सर्वेक्षण केलेल्या मे. सेन्सस टेक लि.च्या विजय भारती यांना संपर्क केला असता संपर्क झाला नाही. मालमत्ता कर वसुलीत नक्की वाढ होणार का?

कर्मचाऱ्यांच्या दावा पालिकेने केल्यामुळे आमामी अर्थसंकल्पात लिडार सर्वेक्षणानुसार मालमत्ता कर वाढणार का असलेले प्रश्न निर्माण झाला आहे. नवी मुंबई महापालिका क्षेत्रातील मालमत्तांचा पालिकेच्या इतिहासात आधुनिक तंत्रज्ञानाद्वारे केला गेलेल्या सर्वेक्षणामुळे शहरातील मालमत्तांची ठोस आकडेवारी प्राप्त होणार आहे. मालमत्तांचे सर्वेक्षण झाल्यानंतर करण्यात आले आहे. याबाबत लिडार सर्वेक्षण केलेल्या मे. सेन्सस टेक लि.च्या विजय भारती यांना संपर्क केला असता संपर्क झाला नाही. मालमत्ता कर वसुलीत नक्की वाढ होणार का?

डॉबिवलीत गृहसेविकेकडून मालकाच्या घरात चोरी; ५ लाखाचा ऐवज लांबविला

डॉबिवली । प्रतिनिधी,
घरकामासाठी येणाऱ्या एका गृहसेविकेने डॉबिवलीत आपल्या मालकाच्या घरातील कपाटातील तिजोरीतून पाच लाखाचा ऐवज चोरून नेला आहे. मालकाच्या तक्रारीवरून पोलिसांनी गृहसेविके विरुद्ध गुन्हा दाखल करून तिला अटक केली. डॉबिवली पंचेतील गडकरी पथावरील सीकेपी हॉल

जवळील सृष्टी सुदामा सोसायटीत हा प्रकार राजेश रामचंद्र सोमवंशी या ज्येष्ठ नागरिकाच्या घरात घडला आहे. रामनगर पोलिसांनी गृहसेविका साक्षी गणेश मोरे (३६) या गृहसेविकेला अटक केली आहे. ही गृहसेविका डॉबिवली पश्चिमेतील रेतीबंदर रस्त्यावरील उमेशनगर भागात राहते. मंगळवारी सकाळी गृहसेविका नेहमीप्रमाणे

नजर चुकवून गृहसेविका साक्षी यांनी शयन खोलीतील कपाटातील तिजोरीतून गेल्याचे घड्याळ आणि रोख रक्कम असा एकूण चार लाख ९८ हजार रुपयांचा ऐवज चोरला. असे राजेश यांनी तक्रारीत म्हटले आहे. गृहसेविका निघून गेल्यानंतर कपाटातील

मालक राजेश सोमवंशी यांच्या घरी कामासाठी आल्या होत्या. काम करत असताना राजेश यांची

आतील रचनेत काही बदल झाल्याचे राजेश यांना दिसले. त्यांनी तिजोरी तपासली तर त्यात ऐवज नव्हता. घरात चोरी झाली नसताना ऐवज गेला कोठे असा प्रश्न राजेश यांना पडला. त्यांनी गृहसेविकेकडे विचारणी केली. तिने याबाबत काही माहिती नसल्याचे सांगितले. राजेश यांनी साक्षी मोरे यांच्यावर संशय घेऊन

तक्रार केली. पोलिसांनी साक्षी यांची चौकशी केली. त्यांच्या जबाबत तफावत आढळली. त्यामुळे मोरे यांनीच चोरी केली असल्याचे पोलिसांचे मत झाल्यावर साक्षी यांच्या विरुद्ध गुन्हा दाखल करून त्यांना अटक केली. वरिष्ठ पोलीस निरीक्षक नितीन गिरे या प्रकरणाचा तपास करत आहेत.

बनावट प्रमाणपत्र सादर करणाऱ्या आणि एकाचवेळी एकाचवेळी मुन्हा दाखल

मुंबई । प्रतिनिधी,
म्हाडाच्या भरती परिक्षेत यशस्वी झालेल्या आणखी एका उमेदवाराने अंभंगत्याचे बनावट प्रमाणपत्र सादर केल्याचे प्रकरण समोर आले आहे. संबंधित उमेदवाराविरोधात म्हाडाकडून नुकताच खेरवाडी पोलीस ठाण्यात फसवणुकीचा गुन्हा दाखल करण्यात आला आहे. म्हाडाच्या विविध संवगातील ५६५ पदांसाठीची भरती प्रक्रिया चांगलीच वादग्रस्त ठरली आहे. सुरुवातीला या पदभरतीसाठी २०२१ मध्ये होणारी परिक्षा पेपरफुटी प्रकरणांमुळे अचानक रद्द करण्यात आली आणि त्यानंतर भरती परिक्षेतील मोठा भ्रष्टाचार उघड झाला. त्यानंतर

२०२२ मध्ये मंडळाने संगणकीय पद्धतीने भरती परिक्षा घेतली. मात्र ही परिक्षाही वादात अडकली. या परिक्षेत तोतया उमेदवार बसल्याचा, भ्रष्टाचार केल्याचा आरोप झाला आणि शेवटी हा आरोप खरा सिद्ध झाला. या भरती परिक्षेत गुणवत्ता यादीतील ६० उमेदवारांनी भ्रष्टाचार केल्याचे चौकशीअंती सिद्ध झाले. या ६० जणांविरोधात खेरवाडी

पोलीस ठाण्यात गुन्हा दाखल झाला असून पुढील तपास पोलीस करत आहेत. या भ्रष्टाचारानंतर म्हाडा प्राधिकरणाने भरतीतील यशस्वी उमेदवारांच्या कामादपत्रांची अत्यंत बारकाईने पडताळणी करून यशस्वी उमेदवारांना सेवेत रुजू करून घेतले. मात्र आता सेवेत रुजू केलेल्यापैकी दोघांनी म्हाडाची फसवणूक केल्याची बाब समोर आली आहे. विकास ढोले याने आपण ७० टक्के दृष्टी नुकताच खेरवाडी पोलीस ठाण्यात फसवणुकीचा गुन्हा दाखल करण्यात आल्याची माहिती म्हाडातील वरिष्ठ अधिकार्याने दिली. कोल्हापुरे याची नियुक्ती उपअभियंतापदी झाली होती.

पडताळणी करण्यात आली. तेव्हा हे प्रमाणपत्र बनावट असल्याचे उघड झाले. बुलढाण्यातील शासकीय रुग्णालयाकडून असे कोणतेच प्रमाणपत्र देण्यात आले नसल्याचे स्पष्ट झाले. त्यानुसार ढोलेविरोधात खेरवाडी पोलीस ठाण्यात काही दिवसांपूर्वीच गुन्हा नोंदविण्यात आला आहे. तर त्याला सेवेतून बडतर्फही करण्यात आले आहे. ढोलेपाठोपाठ आता ज्योतिर्लिंग कोल्हापुरे याच्याविरोधातही नुकताच खेरवाडी पोलीस ठाण्यात फसवणुकीचा गुन्हा दाखल करण्यात आल्याची माहिती म्हाडातील वरिष्ठ अधिकार्याने दिली. कोल्हापुरे याची नियुक्ती उपअभियंतापदी झाली होती.

वाशी खाडी पुलासाठी निधी उभारणीला वेग; पैशांची निकड पाहून सिडकोकडून २०० कोटींची वेगाने वसुली ?

नवी मुंबई । प्रतिनिधी,
वाशी येथे तिसऱ्या खाडी पुलाच्या निर्मितीच्या अखेच्या टप्प्यात कोणतीही आर्थिक अडचण उभी राहू नये यासाठी रस्ते विकास महामंडळाने पैशांची वेगाने जुळवाजुळव सुरू केली आहे. या प्रकल्पाच्या अंतिम टप्प्यात ठेकेदारास ३५० कोटी रुपयांपेक्षा अधिक रक्कम पुढे करावी लागणार आहे. यासाठी सिडकोने या पुलासाठी देय असलेला २०० कोटी रुपयांचा निधी ठरवून दिलेला मुदतीपूर्वीच महामंडळाला सुपुर्द करण्याचा निर्णय घेतला आहे. या पुलाची एक बाजू लोकसभा तर दुसरी बाजू आगामी विधानसभा निवडणुकापूर्वी पूर्ण करण्यासाठी

सध्या कामाचा वेग वाढविण्यात आला आहे. त्यामुळे या कामासाठी लागणाऱ्या निधीची जुळवाजुळव सुरू केली असून यासाठी सिडकोला आपल्या वाट्याची रक्कम वेगाने भरणा करण्याच्या सूचना देण्यात आल्या आहेत. यापूर्वी सिडकोकडून मंजूर

करण्यात आलेला २०० कोटींचा हिस्सा महिन्याला १० कोटी याप्रमाणे २० हप्त्यांत देण्याचे ठरविण्यात आले होते. तथा कारकीर्त या दोन्ही प्राधिकरणांमध्ये झाला होता. मात्र वेगाने सुरू असलेल्या या प्रकल्पाच्या कामात तातडीने निधी उभा करण्याची आवश्यकता वाटू लागल्याने उरलेला १२० कोटी रुपयांचा निधी पाच हप्त्यांमध्ये वचू करण्याचा निर्णय घेण्यात आला आहे. ऑक्टोबर २०२० मध्ये एल अॅण्ड टी कंपनीस तीन वर्षांच्या मुदतीत हे काम पूर्ण करण्याचा कायदेशीर महामंडळांमार्फत देण्यात आला. त्यानुसार ऑक्टोबर २०२३ मध्ये या पुलाचे काम पूर्ण करावे असे ठरले होते. मात्र कांदळवनांचा अडथळा, त्यासाठी लागणाऱ्या पर्यावरणाच्या मंजूना यांमुळे हे काम सुरू होण्यास वर्षांचा कालावधी गेला. त्यामुळे खाडी पुलाची कामे दिलेल्या मुदतीत पूर्ण झालेली नाहीत. करारानुसार सिडकोने महिन्याला १० कोटीप्रमाणे पैसे भरणे करावेत असा करार झाला होता. यापैकी ७० कोटी रुपये सात महिन्यांत सिडकोने भरणे केले होते. सिडकोकडून हप्त्यात वाढ मिळको आणि रस्ते विकास महामंडळत झालेल्या करारानुसार सिडको आपल्या हिश्याचे २०० कोटी रुपये या कामासाठी २० महिन्यांत देईल असे ठरले होते.

भाजीत मीठ जास्त झाले असल्यास या ५ टिप्स अवलंबवा

असं म्हणतात की मीठ असते तेव्हा कोणाचे त्याकडे लक्ष नसते. परंतु भाजीत किंवा वरणात नसल्यावर त्याची आठवण येते. भाजीत मीठ जास्त पडल्यावर कोणालाही ती भाजी खावीशी वाटत नाही. भाजीत मीठ जास्त झाले असल्यास काय करावं? आपण भाजी पुन्हा बनवू शकत नाही. भाजीत मीठ जास्त झाल्यास काय करावे चला जाणून घ्या.

१ जर कोरड्या भाजीत जास्त मीठ झाले तर आपण थोडं हरभरा डाळी चे पीठ भाजून भाजीत घाला. थोड्या वेळाने, भाजीची चव देखील ठीक होईल आणि ती अधिक चवदार लागेल.

२ रसदार भाजीत मीठ जास्त झाले असल्यास त्यात थोडं पाणी घालून

उकळवून घ्या. उशीर होत असेल तर भाजीत कणकेच्या गोळ्या घालू शकता. या मुळे मीठ कमी

होईल.

३ बऱ्याच हिवाळा चायनीज फूड मध्ये मीठ जास्त झाले असल्यास त्यात थोडस लिंबाचा रस मिसळ. अन्नातून मीठ कमी होईल आणि चव चांगली राहील.

४ बऱ्याच वेळा रसदार भाजीत उकडलेला बटाटा देखील घालू शकता. ऐकण्यात विचित्र वाटत असेल तरी हे प्रभावी आहे. या मुळे भाजीतील किंवा वरणातील मीठ कमी होईल

५ अन्न सर्व्हर करताना शेवटच्या क्षणी कळते की भाजीत मीठ जास्त आहे या साठी आपण भाजीत ब्रेडचा तुकडा घाला आणि सर्व्हर करताना हळूच काढून घ्या.

जर तुम्हाला दुधातून घट्ट मलई काढाईची असेल, तर या हॅक फॉलो करा

बऱ्याचदा लोकांना ही समस्या असते की चांगल्या दजाचे दूध असूनही घट्ट मलई मिळत नाही. तर अनेकजण दर आठवड्याला अर्धा किलो दुधापासून भरपूर मलई काढून घरी तूप बनवतात. इतकेच नाही तर जाड मलईसाठी लोक फुल दूधही घेतात, पण मलई काढताना ते पातळ असते आणि कमी प्रमाणात असते. खरं तर, दुधात घट्ट मलई बनवण्याच्या काही सोप्या युक्त्या आणि हॅक आहेत. मिठाईच्या दुकानात मिठाईवाले अजूनही या खाचांचा अवलंब करतात. या देसी हॅकच्या मदतीने जर तुम्हाला घरच्या घरी जाड मलई काढायची असेल तर तुम्हाला काही गोष्टी लक्षात ठेवाव्या लागतील. उदाहरणार्थ, दुधाची गुणवत्ता, दूध उकळण्याची योग्य पद्धत आणि ते

साठवण्यासाठी भांड्यांची निवड इ. चला तर मग आज आम्ही तुम्हाला जाड मलई काढून टाकण्यासाठी देसी हॅक्स सांगत आहोत.

अशा प्रकारे दुधातून घट्ट मलई काढा फुल क्रीम दूध वापरा, जाड मलई हवी असेल तर फॉट जास्त असलेले दूध घेणे चांगले. यासाठी टोन्ड दूध किंवा गाईच्या दुधाऐवजी फुल क्रीम दूध घेतल्यास मलई घट्ट होईल.

अशा प्रकारे दूध उकळवा बहुतेक लोक फ्रीजमधून दूध काढून थेट उकळायला ठेवतात.

पण आम्ही तुम्हाला सांगतो की असे केल्याने दुधातील मलई चांगल्या प्रकारे बाहेर पडत नाही. उकळण्यासाठी उकळण्याच्या सामान्य तपमानावर ठेवणे चांगले होईल, त्यानंतरच ते उकळवा.

गर्म दूध झाकून ठेवू नका

दूध उकळल्यावर लगेच झाकून ठेवू नका. जाळीच्या झाकणाने किंवा चाळणीने झाकून ठेवल्यास ते चांगले होईल. जेव्हा दूध सामान्य तापमानावर येते तेव्हाच प्लेटने झाकून देवा. असे केल्याने, जाड मलई रात्रभर दुधावर स्थिर होईल.

उकळताना चमच्याने ढवळत राहा दूध उकळायला लागल्यावर गॅसची आंच कमी करा आणि चमच्याने किंवा पळीच्या मदतीने सतत ढवळत राहा. तुम्ही हे ४ ते ५ मिनिटांसाठी करा. तुम्हाला दिसेल की हळूहळू बुडबुडे कमी होऊ लागले आहेत. नंतर गॅस बंद करा. खोलीच्या तापमानावर आल्यानंतर ते फ्रीजमध्ये ठेवा.

ते मातीच्या भांड्यात साठवा जेव्हा दूध खोलीच्या तापमानाला येते तेव्हा तुम्ही ते मातीच्या भांड्यात ठेवा. असे केल्याने दूध घट्ट होऊन त्यावर मलई चांगली बसते.

घरीच एसीची स्वच्छता करण्यासाठी या टिप्स

उन्हाळ्यात एसीचा वापर होतो. उन्हाळा चालू असला तरी एसी अजून सुरू झालेला नाही. पण घामाघूम उन्हाळा आता दूर नाही. त्यामुळे घर आणि स्वतःला थंड ठेवण्यासाठी आताच व्यवस्था करणे चांगले होईल. अशा परिस्थितीत नवीन कूलर आणि एसी खरेदी करण्याबरोबरच जुना एसी आणि

कूलर स्वच्छ करण्याकडेही लक्ष दिले पाहिजे. एअर कंडिशनर स्वच्छ करण्याचे काही सोपे आणि घरगुती उपाय सांगणार आहोत.

ज्यांना अवलंबवून आपण पैसे वाचवू शकता चला तर मग जाणून घेऊ या .

एसी साफ करणे आवश्यक आहे. एसी साफ न केल्यास

त्यात धूळ साचू लागते. त्यामुळे हवेचा प्रवाह टप्प होऊ लागतो. याव्यतिरिक्त, फिल्टरवर जमा झालेला मलबा कॉइलवर बर्फ तयार होऊ शकतो. याशिवाय एसी साफ न केल्यास श्वसनाचे आजार होण्याचा धोकाही वाढतो. किती वेळा स्वच्छता करावी एसीची कार्यक्षमता राखणे आवश्यक आहे. या प्रकरणात, तुमचा एसी कोणत्याही ब्रँडचा असू शकतो, एसीची साफसफाई दर महिन्याला २ ते ३ वेळा करणे आवश्यक आहे. दुसरीकडे, उन्हाळ्याच्या हंगामात, आपण दरमहा एसी स्वच्छ करू शकता आणि नवीन सारखे थंड मिळवू शकता.

एसी साफ न केल्यास असे सिग्नल देतो

फिल्टरमध्ये धूळ आणि घाण जमा करणे एसी मधून थंड हवे ऐवजी गरम हवा येणे एसीच्या बाहेरील छिद्रांवर बुरशी जमा होणे एसी मधून विचित्र आवाज येणे एसी मधून वास येणे एसी कसे स्वच्छ करावे सर्वप्रथम एसी बंद करा आणि त्याचे पॅनल उघडा. नंतर एक एक करून एसी फिल्टर काढा. आता दूधब्रशच्या मदतीने एसीमधील बाष्पीभवन कॉइलची घाण काळजीपूर्वक साफ करा. आता यानंतर एसीवरील धूळ स्वच्छ कापडाने स्वच्छ करा. फिल्टर स्वच्छ करण्यासाठी,

ते पाण्याने धुवा. हे फिल्टर सहज आणि पूर्णपणे स्वच्छ करते. फिल्टर पाण्याने धुतल्यानंतर, ते पूर्णपणे कोरडे करा. त्यानंतर ते पुन्हा त्याच्या जागी ठेवा. यानंतर अउ पॅनल बंद करा आणि वीजपुरवठा चालू करा. आउटडोर युनिट अशा प्रकारे स्वच्छ करा आउटडोर युनिट साफ करण्यासाठी, प्रथम ग्रिल काढा आणि पंखा काढा. या दरम्यान, एसी बंद करण्याची खात्री करा. मऊ सुती कापडाने साहाय्याने पंखा पूर्णपणे स्वच्छ केल्यानंतर, रिकाम्या एअर कंडिशनर युनिटला पाण्याच्या दाबाने स्वच्छ करा. पूर्णपणे कोरडे झाल्यानंतरच युनिट पुन्हा वापरा.

MIRA BHAIKANDAR MUNICIPAL CORPORATION
Water Supply & Sewerage Department
Indira Gandhi Bhavan, Chatrapati Shivaji Maharaj Marg,
Bhayandar (W) 401101, Tal. Dist. Thane 28192828

No. MNP/WS & Sew/33/2023-24 **Date - 29/12/2023**

//Tender Notice //

Mira Bhayander Municipal Corporation's Water Supply Department has invited the tender for various works under water supply. The tender documents are available on www.mahatenders.gov.in website from Dt. 03/01/2024 to Dt. 10/01/2024 till 12.00 hrs. Tender shall submitted on www.mahatenders.gov.in website on or before Dt. 10/01/2024 upto 1.00 hrs.

(Deepak Khambit)
City Engineer
Mira Bhayander Municipal Corporation

Place :- Bhaindar
Date :- 29/12/2023

Ref No. MBMC/PRO/E1217208/2023-24
Date - 29/12/2023

कथा/बोधकथा बुडबुड घागरी

तो टोपी घालणारा उंदिरमामा आठवतोय? तो गेला एकदा जंगलात. तिथे त्याला एक माकड आणि मांजर भेटले. त्या तिघांची चांगली मैत्री जमली. एक दिवस त्या तिघे मित्रांनी खीर बनविण्याचे ठरवले. माकड म्हणाले 'मी आणतो साखर'. मांजर म्हणाले 'मी आणते दूध'. उंदीर म्हणाला 'मी आणतो शेवया'. तिघांनी पातेलेभर खीर केली.

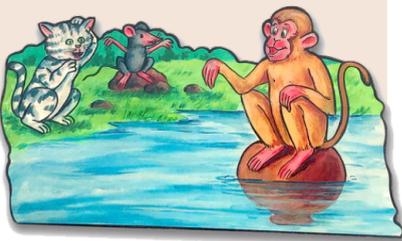
मग माकड म्हणाले 'चला आपण आंधोळ करून येऊ आणि मगच खीर खाऊ'. इकडे मांजराच्या तोंडाला पाणी सुटले होते. मांजर म्हणाली तुम्ही जा मी खीर शिजवते. माकड आणि उंदीर म्हणाले, ठीक आहे आणि ते दोघे आंधोळ करण्यासाठी जातात.

मांजरीच्या तोंडाला पाणी सुटणे ती थोडी खीर खाते. तेवढी खाऊन झाली पण तिला आणखी खावी वाटली. पुन्हा थोडी घेतली असे करत तिने सगळी खीर खाऊन टाकली. थोड्या वेळाने माकड व उंदीर आले. पहातात तो काय, खिरीचे पातेले रिकामे! त्यांनी मांजराला विचारले 'खीर कोणी खाल्ली?' मांजर म्हणाले, 'मला नाही माहीत.'

मग माकडाने एक घागर घेतली व सर्वजण नदीवर गेले. माकडाने घागर पाण्यात पालथी घातली. त्यावर उभे राहून माकड म्हणाले 'हुप हुप करी, वरचे डोंगरी, मी खीर खाल्ली तर बुड घागरी'. पण घागर काही बुडाली नाही. मग उंदीर घागरीवर उभा राहिला व म्हणाला 'चूं चूं करी, वरचे डोंगरी, मी खीर खाल्ली तर बुड घागरी'. पण घागर काही बुडाली नाही. आता मांजराची पाळी आली.

मांजर खरे तर घाबरले होते. कसेबसे ते घागरीवर उभे राहिले व म्हणाले 'म्यांव म्यांव करी, वरचे डोंगरी, मी खीर खाल्ली तर बुड घागरी'. अन काय आश्चर्य, घागर पाण्यात बुडाली. चोरून खीर खाल्ल्याची मांजराला शिक्षा मिळाली.

तात्पर्य - नेहमी खरे बोलावे

वसई विरार शहर महानगरपालिका

प्रभाग समिती (ई) नालासोपारा (पश्चिम)

मुख्य कार्यालय विरार

दुरध्वनी क्र. १२२५० - २४०२९७९ / २४०२५६३

जावक क्र. - व.वि.श.म./क.वि./१८४३/२०२३-२४

दिनांक :- २९.१२.२०२३

जाहिर नोटीस

महाराष्ट्र मुंबई प्रांतिक महानगरपालिका अधिनियम १९४९ चे कलम ४६९ अन्वये जाहीर नोटीस खालील मालमतेच्या हस्तांतरण संबंधाने वसई विरार शहर महानगरपालिका प्रभाग समिती (ई) कार्यालय नालासोपारा येथे प्राप्त झालेल्या मालमता धारकांच्या प्रकरणांवरचे नोटीसीनुसार सदर हस्तांतरण संदर्भाने कोणत्याही हितसंबंधाने हरकत अगर आक्षेप असल्यास ही नोटीस प्रसिध्द झाल्यापासून ७ दिवसांचे आत हितसंबंधाच्या व हरकतीच्या लेखी पुढाव्यासह वसई विरार शहर महानगरपालिका प्रभाग समिती (ई) कार्यालय नालासोपारा येथे लेखी स्वरूपात हरकत नोंदवावी. अन्यथा करवसुलीच्या सोयीसाठी सदर हस्तांतरण करून महानगरपालिका दपरी याबाबतची नोंद घेतली जाईल.

अ. क्र.	विभाग	मालमत्त	रिसीट नं	ज्यांचे नावे मालमत्ता आहे त्यांचे म्हणजे मालमत्ता विकणाऱ्याचे नाव करदात्याचे नाव	खरेदीखताचे किंवा अभिहस्तांकन करदात्याचे नाव
१	आचोळे-१२	NL२१/१६२/७३	४३०३	विलास कुळवे	अजय विश्राम जोशी
२	आचोळे-१२	NL२१/२५९/४६	-	कन्हैयालाल जयस्वाल	सविता द्वारकाप्रसाद बनिया/सुरज द्वारका बनिया
३	आचोळे-१२	NL२१/१६०/३	४४१२	एस.के. हाफिजुर रेहिमान	मोहम्मद अलाउद्दीन मोहम्मद नसीर अन्सारी
४	आचोळे-१२	NL२१/२५९/७	-	कन्हैयालाल जयस्वाल	वीरेंद्र हरगेन सिंह
५	आचोळे-१२	NL२१/४१५/१	४४४३	सरस्वती संतोष शर्मा	राजेश कुमार चंद्रदेव सिंह
६	आचोळे-१२	NL२१/४०९/२	४४४५	प्रेरणा उदय जाधव	राशी दिलीप चौधरी
७	आचोळे-१२	NL२१/३१४/३६	४४४८	महाजबीन फारुक शेख	महेक सय्यद
८	आचोळे-१२	NL२१/३९५/३७	४४४९	निलेश रेखईप्रसाद गुप्ता	रीना निलेश गुप्ता
९	आचोळे-१२	NL२१/२९८/३२	४५१०	नवनाथ श्रीराम काळकोपरे	मोक्तार होस्सेन एस. के.
१०	आचोळे-१२	NL२१/२५५/३०	४५०८	सय्यद मोहम्मद असकारी नाकवी	सनी प्रकाश वाघरे
११	आचोळे-१२	NL२१/४०७/२७	४४९८	पार्वतीबेन शंकर कोळी	भास्कर बाबुलाड
१२	आचोळे-१२	NL२१/१६२/५४	४५१७	अनिल विश्र्वनाथ बोवने	अनिता अनिल बोवणे
१३	आचोळे-१२	NL२१/३२८/३८	४५५१	अशरफ इकबाल शेख	चांद अली
१४	आचोळे-१२	NL२१/२८१/२०	४५८०	मुमताज अब्दुल गपकार	कौसर रेहाना मो. साबीर हुसैन
१५	आचोळे-१२	NL२१/३३४/२४	४५७८	उमेश सियाराम चौरसिया	हेमा उमेश चंद्र चौरसिया
१६	आचोळे-१२	NL२१/९४/१८	४५९५	रामनयन आर निशाद	जयप्रकाश भगवानप्रसाद गुप्ता व आरती जयप्रकाश गुप्ता
१७	आचोळे-१२	NL२१/२२२/१६	४६०२	उन्हाळेकर दिलीप शंकर	दिव्या दिलीप उन्हाळेकर
१८	आचोळे-१२	NL२१/२९३/४५	४६२०	राम अवतार पी. कुम्हार	सरजो देवी सुरज मल कुमावत
१९	आचोळे-१२	NL२१/२६८/८	४६२२	पावती अंकुश मोहीत	उर्मिला राकेश मिश्रा व शिवम राकेश मिश्रा
२०	आचोळे-१२	NL२१/२२०/३०	४४२४	अनंत आश्रय कंस्ट्र.	सुनिल तुकाराम मुगडे व रिया सुनिल मुगडे

सही/-

(सुरेश पाटील)

प्र. सहा. आयुक्त

प्रभाग समिती (ई) नालासोपारा

वसई विरार शहर महानगरपालिका

संपादकीय...

वो सुबह कभी तो आयेगी...

संपादक
दिपक मोरेश्वर नाईक

भुकेपोटी पसरलेल्या हातावर कुण्या धनवंताने पेढा ठेवला तर त्यावर समाधान मानावे की दीड विलीचे पोट भरण्यासाठी आणखी कुणाकडे अपेक्षेने पाहावे? या याचकाच्या सभ्रमात सध्या सारे जग सापडले आहे. मिळाले ते अपुरे असले तरी त्याला प्रसादाचे मोल भासते, आणि अपुऱ्या अन्नाने पोट काही भरण्याची चिन्हे नाहीत. अभावातही भाव उराशी बाळगून जगण्याचे हे दिवस. जुने जाऊ घा मरणांलागुनी असे सांगत कालचा दिनकर मावळला. पण आज उगवलेला सूर्य नव्या उद्याची आशीर्वचने उद्गारतच आला आहे. नव्या उमेदीने त्याचे स्वागत करायला हवे.

अभावाच्या कहाण्या घेऊन गेलेला कालचा सूर्य आणि उद्याच्या आशावादाची उषागीते गात उगवलेला आजचा सूर्य, यातला कोणता खरा? या प्रश्नाचे उत्तर येत्या वर्षात मिळणार आहे, म्हणून त्याचे विशेष स्वागत करायला हवे. मावळच्या वर्षाने दिलेल्या पाठ्याच्या जोरावर येत्या वर्षातली आणि भविष्यातली कालक्रमणा आपल्याला करायची आहे. गेल्या वर्षाने काय दिले नाही, याचे रडगाणे

गाण्यापेक्षा, हाती काय पडले, याचा धांडोळा घेऊन पुढल्या कालप्रवासाला लागू, हाच तर मनुष्यधर्म. गेल्या वर्षात कितीतरी नव्या वाटा गवसल्या. वर्षाच्या सुरवातीलाच कृत्रिम बुद्धिमत्तेचा नवा आविष्कार म्हणून चॅटजीपीटी नावाचे नवलाईचे प्रकरण आपल्या सेवेसी हाजिर झाले. हवा तो मजकूर काही सेकंदात तयार करणाऱ्या या सतत विकसित होणाऱ्या बुद्धिमत्तेची ओळख झाल्यावर जगताचे डोळे दिसले; पण त्यासोबत आलेली काही धोकादायक भुतेही दिसू लागली. कृत्रिम बुद्धिमत्तेचा उपयोग विधायक कामांसाठी जसा होतो, तसाच दुष्टांच्या हाती हे अस्त्र गेले की त्याची ओंगळ रूपे दिसू लागतात. या एआय नावाच्या भुवाने एव्हाना जगाला झपाटले आहे, त्याचे विकसित अवतार तर मानवी बुद्धीलाच आव्हान देऊ शकतील, अशी शक्यता आहे. या कृत्रिम मेथेच्या जोरावर यंत्रमानवांनी माणसावरच अधिराज्य गाजवू नये, यासाठीही समांतर प्रयत्न चालू आहेत. थोडक्यात, या भविष्यातल्या भुवांना बाटलीबंद करण्याचे तातडीचे मंत्र वर्तमानातच शोधून काढावे लागणार आहेत. जनरटिव एआय, आर्टिफिशियल इंटेलिजन्स,

मशिन लर्निंग हे आता नव्या पिढीच्या अंगवळणी पडू लागलेले शब्द. त्यात दिवसेंदिवस भर पडते आहे. नवी तंत्रज्ञाने किती विध्वंसक असू शकतात, याचीही चुणूक रशिया-युक्रेन आणि इस्राईल-हमासच्या युद्धात गेल्याच वर्षभरात दिसली. इंटरनेटच्या महाजालाच्या उदयानंतर जग हे एक खेडे भासू लागले होते. सरहद्दीची मिरास कमी झाल्यातच भास झाला होता. पण ते सारे आभासीच होते आणि राहिले. गेल्या काही वर्षात माणसाच्या दुनियेत प्रातवाद, पैसा, आणि परधर्म या प कारांनी पंचाईतच केली. पृथ्वी नावाच्या ग्लोबल खेड्यामध्ये कितीतरी सामाजिक उतरंडी नव्याने निर्माण झाल्याचा साक्षात्कार मानवाला झाला. सगळ्या समाजांचे उजवीकरण होत असल्याचे दिसत आहे. जगभरातल्या तब्बल ५८ देशात नव्या वर्षात निवडणुकांचा खेळ होणार आहे, आणि लोकशाहीची मूल्ये अक्षरशः पणाला लागणार आहेत. मानवतेची जी मूल्ये उराशी बाळगून आपण इतकी वाटचाल केली, त्या मूल्यांचे नेमके काय करायचे, याचा फैसला करणारे वर्ष म्हणून येते वर्ष इतिहासात नोंदले जाईल.

भारताने तर यंदा चंदावर यान धाडले, आणि सूर्याकडेही यशस्वी झेप घेतली. तरीही विकासाची नवी स्वप्ने पाहणारा आपला देश अजूनही स्वप्नांच्या पातळीवर चाचपडताना दिसतो आहे. या स्वप्नांच्या परिपुतीसाठी निव्वळ शब्दांचे बुडबुडे कामाचे नाहीत. त्यासाठी झडझडून कामाला लागणे लागेल, तेही येत्या वर्षभरातच! नव्या वर्षाच्या पहिल्या दिवशी जुन्या कॉलेजराची सद्दी संपते. इथून पुढे वर्षभर नवे कॉलेज आणि त्यातील नवे रंग, नव्या सुट्या, नवे दिवस. खरे तर कॉलेजराबरोबर रंग आपणच आपापल्या परीने भरत असतो. याच रंगीत दिवसांमध्ये कुठेतरी ती रम्य पहाट दडलेली आहे...

वो सुबह कभी तो आयेगी, वो सुबह कभी तो आयेगी
इन काली सदियों के सर से जब रात का आंचल दलकेगा
जब दुख के बादल पिघलेंगे, जब सुख का सागर छलकेगा
जब अंबर झूम के नाचेगा, जब धरती नगमें गायेगी
वो सुबह कभी तो आयेगी...

जाणाऱ्यांची संधी नव्हती व संख्या नव्हती असे नाही. पण गेल्या वीस वर्षात मध्यमवर्गातील अनेक कुटुंबे जशी उच्चमध्यम वर्गात राहून म्हणून स्थिरावली, तशी त्यांच्या मुलामुलांनी परदेशी शिक्षणाच्या संधी पूर्वीइतक्या अवघड राहिल्या नाहीत. संपर्कसाधनेही वाढली. प्रवास सुखाचे झाले.

अनेक परदेशी विद्यापीठांनी त्यांची कार्यालये किंवा विक्रीकेंद्रेही त्यांच्या शैक्षणिक कार्यक्रमाची जाहिरात करण्यासाठी भारतात उघडली. त्या ठिकाणी शिकून आल्यानंतर जे भारतात परतले त्या विद्यार्थी-विद्यार्थिनींनी त्यांच्या माजी संघटनेद्वारे पद्धतशीरपणे त्या त्या विद्यापीठाचा प्रचार भारतात कसा सुरू राहिल, याची धोरणे आखली. इंग्रजीत याला 'ब्रॅड बिल्डिंग' हा गोंडस शब्द आहे. अशी एकदा नाममुद्रा तयार झाली, की नवीन विद्यार्थी येण्याचाही सोय होते. पुढची पायरी म्हणजे भारतातीलच अनेक उद्योगपतींनी ते जिथून शिकून आले त्या विद्यापीठांना कोट्यवधी रुपयांच्या देणुग्या त्यांच्या स्वतःच्या अथवा व्यवसायाच्या नावाने देऊ केल्या. त्या रकमेच्या आधारे विद्यापीठात संशोधनासाठी प्राध्यापकांच्या नियुक्ती करण्याचे या निमित्ताने प्रयोजन होते. या सर्वच वातावरणात 'गड्या आपुला गाव बरा' यापेक्षाही अनेकांचे लक्ष पैलतीरी म्हणजे साता समुद्रापलीकडच्या या रम्यनगरीमध्ये लागले. 'आकांक्षा' हे या मानसिकतेचे नाव. गेल्या काही वर्षात याला जोड मिळाली ती मुबलक अर्थपुरवठ्याची. शंभरात फार फार तर वीस विद्यार्थी जर पूर्ण शिष्यवृत्ती मिळवून परदेशात जात असतील, तर उरलेले ७०-८० टक्के विद्यार्थी आई-वडिलांच्या पुण्याईवर म्हणजेच त्यांच्या आर्थिक मदतीवर किंवा प्रसंगी आई-वडिलांनी बँकेच्या आधारे शैक्षणिक कजाचा बोजा पत्करून सुद्धा आपल्या मुला-मुलींना परदेशी विद्यापीठाचे दरवाजे प्रवेशासाठी उघडून दिले आहेत. असा खर्च निदान ३० ते ३० लाख रुपये सुद्धा असू शकतो. असा अर्थपुरवठा झाल्यानंतर अर्थातच आघाडीच्या चार-पाच विद्यापीठांमध्ये मोक्याच्या जागा भरल्यानंतर, बाकीच्या विद्यापीठांमध्ये या शुल्कांच्या बदल्यात जागा या भारतीय विद्यार्थी

विद्यार्थिनी मिळवतात. पुणे, मुंबई येथे अशाप्रकारे परदेशात खात्रीशीर जागा मिळवून देण्यासाठीचे प्रशिक्षणवर्गही अनेक वर्षे सुरू आहेत. त्यामुळे परदेशी जाण्यासाठीची अशी एक समग्र यंत्रणा गेल्या २५ वर्षात आपल्याकडे तयार झाली आहे. गेल्या महिन्यात अमेरिकेतील Rutgers विद्यापीठात चाळीस वर्षे काम केलेले एक प्राध्यापक सांगत होते की, या वर्षी त्यांच्याकडे ७० टक्क्यांहून जास्त प्रवेश परदेशी विद्यार्थ्यांचे आहेत व त्यात बहुसंख्य भारतीय आहेत! जागतिकीकरणाच्या रेट्यामध्ये हे असे होणारच. त्यात चूक काय, असा प्रश्न विचारता येईल. जिथे प्रगतीची संधी जास्त आहे असे वाटते, तेथे भारतीय नागरिक जाणारच आणि त्याबद्दल गळे काढून चालणार नाही, असा एक मतप्रवाह आहे.

मनुष्यशक्तीचा खड्डा
भारतापेक्षा परदेशी विद्यापीठात शिक्षणाचा दर्जा उत्तम आहे, ही काहीशी खरी व काहीशी लंगडी सबब सांगून अनेक जण त्या ठिकाणी अभ्यासासाठी दाखल होतात. त्याची पुढची पायरी म्हणजे अभ्यासक्रम संपल्यानंतर तीन महिने- सहा महिने कायानुभव किंवा अंर्प्रेंटिशिप किंवा कमी पगारावर काम करून त्या ठिकाणीच बस्तान बसवतात व मग पूर्णावेळेची नोकरी. मग चांगल्या पगाराची नोकरी. सुरवातीला भाड्याचे घर, नंतर स्वतःचे घर, भाड्याची गाडी व स्वतःची गाडी असे एकेक चक्र होते हे भारतीय युवक व युवती अमेरिकेचे ग्रीन कार्ड मिळवण्याचे स्वप्न कधी पुरे होईल, यासाठी रांगेमध्ये क्रमांक लावतात. ज्याला जिथे जायचे आहे तिथे स्वतःच्या हिंमतीवर जावे, एखाकून शिकावे व स्वतःच्या हिमतीने बखळ पैसे कमवावे, असाच सुकून अर्थव्यवस्थेचा पाया आहे. त्याला नैतिक किंवा सामाजिक बंधनात कसे काय अडकवणार? अशा लाखो बुद्धिमान युवकांनी परदेशाची वाट जर चोखाळली तर आपला देश या मोट्या ताकदीला हरवून बसतो आहे व अशी गळती आपणस परवडणारी आहे का, असा प्रश्न मनात निर्माण होतो. दरवर्षी दोन लक्ष गुणिले दहा वर्षे जवळपास २० लाख मनुष्यशक्तीचा खड्डा आपल्या देशाच्या शैक्षणिक, औद्योगिक, सामाजिक व तंत्रज्ञान क्षेत्राला लाबलेला मोठा फटका आहे. याला प्रतिवाद म्हणून काहीजण

मोजकी उदाहरणे देतात. तिथे 'गुगल'मध्ये नाही का सुंदर पिचाई आणि अमुक आणि तमुक भारतीय आहेत. इंद्राणी नुयी आणि जागतिक बँकेतील बांगा भारतीय नाहीत का, असा प्रश्न विचारला जातो. असे भारतीय म्हणजे भारताची 'सॉफ्ट पॉवर' असेही सांगितले जाते. ही उदाहरणे ही तशी चुकीची नाहीत; फक्त त्यामध्ये एक महत्त्वाची गोष्ट लक्षात ठेवली पाहिजे, म्हणजे तथाकथित भारतीय किंवा अनिवासी किंवा प्रवासी भारतीय यांची 'पहिली निष्ठा' ही हे ज्या संस्थेमध्ये व ज्या देशांमध्ये काम करतात त्या संस्थेच्या व देशाच्या भरभराटीसाठीच असणार. गुगल मध्ये अमुक एक पदावर अमुक एक भारतीय काम करतो म्हणजे 'गुगल' भारतासाठी काम करत, भारताच्या हितासाठी काम करत असे नाही. त्या ठिकाणी असलेला प्रत्येक कर्मचारी 'गुगल'चा नफा सगळ्यात जास्त कसा वाढेल किंवा अमेरिकेचा सगळ्यात जास्त फायदा कसा होईल, याकडेच बघणार. त्या ठिकाणी दुहेरी निष्ठा नाही.

ऊर्जा संक्रमणासाठी हवे योग्य धोरण

ऊर्जा क्षेत्रातील तज्ज्ञ व लोकनेते, जीवाश्म इंधनापासून अक्षय्यतेकडे वेगाने बदल घडवून आणण्याच्या प्रयत्नात आहेत. तसे करणे अर्थातच आवश्यकही आहे; परंतु हे संक्रमण करताना दृष्टिकोन विचारपूर्वक आणि सर्वसमावेशक हवा. 'टूबी ऑर नॉट टू बी' या शेक्सपियरियन विधानासारखी काहीशी गत जीवाश्म इंधनाची झाली आहे. ऊर्जा संक्रमण, हवामान बदलाच्या या काळात, ऊर्जा उद्योग व या क्षेत्राशी निगडित विविध घटक गेल्या काही वर्षात परिवर्तनशील स्थितीत आहेत. जीवाश्म इंधनाची नियोजित समाप्ती हा जागतिक पातळीवर विवादाचा व गंभीर विश्लेषणाचा विषय बनला आहे. नुकतीच दुबईत पार पडलेली उडव २८ ची परिषद काय, ऊसापासून इथेनॉल उत्पादनावर तात्पुरती बंदी घालण्याचा महाराष्ट्र सरकारचा निर्णय काय किंवा रण ऑफ कच्छ सौर आणि पवन प्रकल्प काय, एकूणच ऊर्जेचा प्रश्न प्रकाशझोतात आला आहे. जीवाश्म इंधन हा आजच्या आधुनिक, औद्योगिक युगासाठी ऊर्जेचा एक प्रमुख स्रोत आहे. तो मानवी जीवनाचा, जागतिक अर्थव्यवस्थेचा एक अविभाज्य भाग आहे. जीवाश्म इंधनावर आधारित जीवनशैलीत बदल घडवून आणणे हे संपुटे नाही. परिणामतः हे संक्रमण सोपे असणार नाही. जीवाश्म इंधन - वापरान्वारे होणाऱ्या कार्बन उत्सर्जनामुळे होणारे हरितगृह परिणाम आणि हवामान बदल ही वैज्ञानिक वस्तुस्थिती जरी असली तरी, तपशीलात काही मतभेद आहेत. जीवाश्म इंधने ही हवामानबदलाचे दोषी नसून हवामानबदल हा सृष्टीतील एक नैसर्गिक बदल आहे, असे वादाकरिता गृहीत धरले तरीही आपल्या जीवनशैलीत पयायी ऊर्जास्रोतांचा समावेश करणे आवश्यक आहे. याचे कारण जीवाश्म इंधने तांत्रिकदृष्ट्या पुनर्नवीकरणाची क्षमता राखत नाहीत. म्हणजेच जीवाश्म इंधनाची उपलब्धी सीमित आहे.

ऊर्जा क्षेत्रातील तज्ज्ञ व लोकनेते, जीवाश्म इंधनापासून अक्षय्यतेकडे वेगाने बदल घडवून आणण्याच्या प्रयत्नात आहेत. हे आवश्यक आहे; परंतु या बदलाबाबत दृष्टिकोन विचारपूर्वक आणि सर्वसमावेशक हवा. ऊर्जा प्रणालीतील बदल, ऊर्जा संक्रमण हे जबाबदारीने होणे आवश्यक आहे. कोणतीही ऊर्जाप्रणाली ही समाजमान्य होण्यासाठी ती मुख्यत सामान्य माणसास सहज, सुलभरीत्या उपलब्ध असणारी व परवडणारी असाणे गरजेचे असते. गेल्या १०० वर्षात जागतिक स्तरावर ऊर्जेचे प्राथमिक स्रोत म्हणून जीवाश्म इंधनाची प्रगती, त्याचे आज वातावरणावर होणारे परिणाम याचा तज्ज्ञ, धोरणकर्ते यांनी काळजीपूर्वक अभ्यास करून निर्णय घ्यायला हवेत. सध्या जरी नूतनीकरणक्षम ऊर्जा स्रोतांचा एकूण ऊर्जावंपरात केवळ २० टक्केच समावेश असला तरी, हवामान कृती अंतर्गत, पुढील दशकांमध्ये ऊर्जावंपरात अक्षय ऊर्जा स्रोतांची उपस्थिती अनेक पटींनी वाढवावी लागेल. त्यासाठी ऊर्जासंबंधित सामाजिक-आर्थिक धोरण बदलाचे लागेल.

दिशेने वाटचाल करीत आहोत. जीवाश्म इंधन कधीतरी संपुष्टात येणारच, ज्यामुळे पर्यायी गरज आहे. जागतिक तापमानवाढ आणि हवामान बदल ही वस्तुस्थिती असल्याने वातावरण प्रदूषित न करणाऱ्या ऊर्जास्रोतांची गरज आहे. पण ऊर्जा संक्रमणाचा दृष्टिकोन खऱ्या अर्थाने सामाजिक, लोकतांत्रिक असला पाहिजे. भविष्यात उभ्या राहणाऱ्या विस्तीर्ण सोलर फार्मस व पावर्स, विंड फार्मस इत्यादींच्या संधाव्य दुष्परिणामांचा अंदाज लावू शकतील अशा वैज्ञानिक व त्याचबरोबर सामाजिक - आर्थिक प्रारूपांचा तपशीलवार अभ्यास करणे आवश्यक आहे. कर्नाटकातील सौर ऊर्जा प्रकल्पांच्या सामाजिक - आर्थिक दुष्परिणामांचे अहवाल दुर्लभता येणार नाहीत. विविध अक्षय ऊर्जाप्रणालीचा मोठ्या प्रमाणात पायाभूत सुविधा निर्माण करण्यासाठी सरकार जी आर्थिक गुंतवणूक करते, ती अत्यंत मोठी असते. या गुंतवणुकीत देशाच्या करदात्यांच्या पैशांचाही समावेश आहे. त्यामुळे मोठ मोठ्या पायाभूत सुविधा निर्माण करण्यापूर्वी, एक पाऊल मागे मरून, भविष्यातील चांगल्या व वाईट दोन्ही परिणामांचा खोलवार अभ्यास असावा. त्यामुळे सरकार, धोरणकर्ते, उद्योग नेत्यांनी नवीकरणीय ऊर्जा क्षेत्रातील सखोल संशोधन आणि विकासाच्या प्रश्नाकडे लक्ष देणे आवश्यक आहे आणि केवळ सौर, हायड्रोजन, पवन इत्यादी ऊर्जास्रोतांच्या सध्या उपलब्ध साधनांवरच फक्त लक्ष केंद्रित न करता, इतर नवीन कल्पना, पर्यायदेखील विकसित करण्यासाठी वैज्ञानिक प्रयत्न हवेत.

रसेल यांच्या नजरेतून चीन

भारताचा चीनशी प्राचीन काळापासून साहित्य, संगीत, भाषा, धर्म आणि तत्त्वज्ञान या संदर्भात मूलतः सांस्कृतिक आणि तात्त्विक अनुबंध आहे. तो आणखी दोन प्रकारचा आहे. पहिला प्राचीन वाशिक अनुबंध आणि दुसरा आधुनिक व्यापारी व भू-राजकीय अनुबंध. तर्कतीर्थ लक्ष्मणशास्त्री जोशी यांच्या मते, भारतीय समाज ऑस्ट्रेलक, द्रविड आणि वैदिक आर्य या तीन वंशांनी मिळून बनला आहेच; पण त्याखेरीज इंडो-युरोपीयन व चिनी-तिबेटी वंशांचे मिश्रणही आजच्या भारतीय समाजात आढळते. भाषिक व वैवाहिक नात्यांनी हा समाज बनला होता. दुसरीकडे आधुनिक व्यापारी संबंध आणि भू-राजकीय अनुबंधही दोघांत आहेत. अशा प्रकारे भारत-चीन-तिबेट नाते हा नव्या शोधाचा विषय बनतो. चीन आणि जगाच्या तात्त्विक व राजकीय नात्यांचे स्वरूप सुप्रसिद्ध तत्त्ववेत्ता बर्ट्रँड रसेलने शंभर वर्षांपूर्वी, १९२२च्या दरम्यान आपल्या दि प्रॉब्लेम ऑफ चायना या पुस्तकात स्पष्ट करण्याचा प्रयत्न केला आहे. चीनमधील विवेकवाद्यांनी आणि शांथाय पत्रकार संस्थाने १९२०दरम्यान रसेल यांना व्याख्याने देण्यासाठी निमंत्रण दिले होते. चीनमध्ये दहा महिने राहून त्यांनी तेथे विविध विषयांवर व्याख्याने दिली. हे पुस्तक त्या व्याख्यानावर आधारलेले आहे. त्यात रसेल चीनच्या तत्त्वज्ञानात्मक व बौद्धिक इतिहासाची चर्चा करतात. त्या इतिहासानेच चीनच्या आर्थिक व विज्ञान-तंत्रज्ञान विकासाला कसे वळण दिले, ते स्पष्ट करतात. चीनच्या सांस्कृतिक विकासाचा आधार कन्फ्युशियसचे राष्ट्रवादी तत्त्वज्ञान, लाओत्सेचा ताओवाद आणि चिनी बुद्धवाद हा आहे. परिणामी अनेक शतके चिनी प्रशासन, राजकारणावर विचारवंत, साहित्यिक आणि बुद्धिजीवी यांचा प्रभाव आहे, हे रसेल अधोरेखित करतात. या पुस्तकाच्या शेवट्या प्रकरणेत ते लिहिताना, की आपली नैसर्गिक साधनसंपत्ती, लोकसंख्या आणि उच्च राष्ट्रभक्तीची भावना यांच्या बळावर चीन एक दिवस अमेरिकेपेक्षा अधिक शक्तिशाली महासत्ता बनेल. त्याचेवेळेस तो सावधगिरीचा इशारा देतो की, राष्ट्रभक्ती संरक्षणसाठी पुरेशी बलशाली झाली असे सिद्ध झाले की इतर राष्ट्रांवर आक्रमण करू पाहते. आपल्याच नागरिकांवर अत्याचार करू लागते. त्यामुळे त्या देशाचीच नव्हे तर संबंध जागतिक शांतता धोक्यात येते.

अविवेकी वापर नडला
जेव्हा जीवाश्म इंधने प्रथम वापरत आली, तेव्हा ती तात्काळ लोकप्रिय होणे, यामागे कारणे विविध होती. स्वस्त, सुलभ उपलब्धता ही कारणे महत्त्वाची. औद्योगिकीकरण, कृषी क्षेत्र, वाहतूकप्रणाली हे कोणत्याही देशाची प्रगती व अर्थकारण चालवणारे घटक जीवाश्म इंधनावर धावू लागले. मात्र या वाटेवर कुठेतरी, जागतिक पातळीवर ऊर्जेचा प्राथमिक स्रोत म्हणून जीवाश्म इंधनाचा घाईघाईने अविवेकीपणे वापर केला गेला. भांडवलशाही दृष्टिकोन आणि विकासाचे स्वीकारलेले प्रारूप यामुळे जागतिक तापमानवाढ आणि हवामान बदल वेगाने वाढत गेले. तीच चूक पुनः होणे, हे अविवेकी ठरेल व आजचे ऊर्जा संक्रमणासाठीचे प्रयास भविष्यात फलस्वरूपी निरर्थक ठरू शकतील. त्यामुळेच आज येथे एक सावध विराम आवश्यक आहे. आज पुन्हा ऊर्जाप्रणालीबाबत विचार करायला हवा. सौरऊर्जा, पवनऊर्जा आणि यासारख्या अक्षय ऊर्जास्रोतांच्या

भविष्यात अक्षय्य ऊर्जास्रोतांच्या व्यापक वापराचा नकारात्मक परिणामाचा अभ्यास केवळ पर्यावरणापुरता मर्यादित न ठेवात, वाढत्या लोकसंख्येशी थेट निगडित असलेले अन्न, निवार, यासारख्या मानवी जीवनातील इतर महत्त्वाच्या घटकांचाही विचार झाला पाहिजे. प्रत्येक देशात समाज गतीने ऊर्जा संक्रमण घडवून आणण्याची सक्ती चुकीची ठरेल. आर्थिकदृष्ट्या कमकुवत राष्ट्रे ऊर्जा संक्रमणाची गतिमान जबाबदारी पेलू शकतीलच, असे नाही. अशा राष्ट्रांना धनाढ्य विकसित राष्ट्रांनी आर्थिक सहाय्य पुरविणे हे केवळ चर्चा व कागदोपत्री असणे ठीक नाही. हवामान बदल हा जगाच्या हिताचा प्रश्न आहे. तथापि ऊर्जा संक्रमणाची जबाबदारी पार पाडण्यास हेरेक राष्ट्रांने आपापली भूमिका ओळखून हा संक्रमणाचा मार्ग सर्वांसाठी सुलभ केला पाहिजे. १.५ अंश तापमानाचे लक्ष्य साध्य करण्याच्या उद्दिष्ट्या दिशेने विकासा जाणीवपूर्वक व सातत्यपूर्ण असावा. अन्यथा शाश्वत व न्यायपूर्ण अशा पर्यावरणीय आणि आरोग्यदृष्ट्या सुरक्षित ऊर्जा मांडेल अंतर्गत १.५ अंश लक्ष्य गाठणे अशक्य होईल. ऊर्जा संक्रमणाचे युग, हे जीवाश्म इंधनाच्या युगाप्रमाणेच तात्पुरते ठरेल. या संक्रमणातून मानवतेला योग्य मार्गदर्शन करण्याची जबाबदारी जागतिक लोकनेते, ऊर्जातज्ज्ञ तसेच धोरणकर्त्यांनी विवेकाने निभावली पाहिजे.

